

คำนำ

รายงานฉบับสมบูรณ์ของโครงการวิจัยศึกษาแนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันชุมชนจากปัญหาเสพติดในชุมชนบ้านพลวง ตำบลบ้านพลวง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเสนอผลการศึกษาวิจัยต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น การนำเสนอผลการวิจัย มีดังนี้

บทที่ 1 บทนำประกอบด้วยภูมิหลังความมุ่งหมายในการวิจัยคำถามวิจัยประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับขอบเขตการวิจัยกรอบแนวคิดการวิจัยและนิยามศัพท์

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้อยู่ประกอบด้วย งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แนวคิดทุนทางสังคม (Social Capital) แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่ (Structural – Functional Theory) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR)

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

1. แผนปฏิบัติการเป็นการนำอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่มีด้วยกัน

2. กระบวนการและผลการดำเนินโครงการวิจัยเป็นการนำอธิบายวิธีการดำเนินกิจกรรม และผลการดำเนินกิจกรรมเบื้องต้นในกระบวนการการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

บทที่ 4 ผลการศึกษาเป็นการนำเสนอผลการจากการดำเนินการวิจัยแบ่งเนื้อเป็น 4 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 นำเสนอผลการศึกษาบริบทชุมชนทางกายภาพและทางสังคม

ส่วนที่ 2 นำเสนอผลการศึกษาสถานการณ์ปัญหายาเสพติด และกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ส่วนที่ 3 นำเสนอผลจากการศึกษาเรื่องทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม และระบบโครงสร้าง-หน้าที่ในชุมชนโดยใช้แนวคิดทุนสังคม แนวคิดเรื่องทุนทางวัฒนธรรมและทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่เป็นกรอบในการช่วยกันค้นหา

ส่วนที่ 4 นำเสนอผลการทดลองปฏิบัติการนำเอาทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม และระบบโครงสร้าง-หน้าที่ มาเป็นแนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันชุมชนจากปัญหายาเสพติดในชุมชน

บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลประกอบด้วยการนำเสนอสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลโดยใช้แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษามาสิ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการวิจัย และข้อเสนอแนะของนักวิจัย

นักวิจัยและคณะหวังว่ารายงานฉบับสมบูรณ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

นายวุฒิชชาติ ทอนศรีและคณะ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้อธิบายถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยวิธีของคนในชุมชน โดยมีประเด็นสำคัญสามประการ ประการแรก เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และบริบททางสังคมของชุมชนบ้านพลวง ประการที่สอง เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันชุมชนจากปัญหาเสพติดในชุมชนบ้านพลวง ประการสุดท้าย ผลของการนำแนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันชุมชนจากปัญหาเสพติดในชุมชนบ้านพลวงมาปฏิบัติ โดยการนำเอาแนวคิดทุนทางสังคม (Social Capital) และทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) มาอธิบาย

ผู้วิจัยศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนบ้านพลวง ตำบลบ้านพลวง อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ และเก็บข้อมูลระหว่างปี 2554 - ปลายปี 2555 พบว่าแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยชุมชนนั้นชุมชนไม่สามารถพึ่งพากระบวนการดำเนินงานของภาครัฐเพียงด้านเดียวได้ หากแต่ชุมชนจำเป็นต้องสร้างกระบวนการภายในชุมชนโดยการบูรณาการระบบการดำเนินงานภายในชุมชนคือ ระบบการสั่งการของผู้นำทางการในชุมชนและระบบประเพณี วัฒนธรรมชุมชนเข้าด้วยกัน โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ระบบผู้นำทางการจำเป็นต้องใช้บทบาทของผู้นำในชุมชนเป็นตัวเชื่อมประสานทั้งคนในชุมชน และนโยบายภาครัฐให้กับคนในชุมชนได้รับทราบ แล้วนำมาบูรณาการกับระบบวัฒนธรรมชุมชนภายในให้สามารถสร้างรูปแบบกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้ ซึ่งระบบวัฒนธรรมชุมชนที่สามารถนำมาสร้างแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยเครือข่ายทางสังคม การพึ่งพาอาศัย การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการติดต่อสื่อสารโดยส่วนมากจะยังคงอยู่ในกลุ่มระบบเครือญาติ ระบบผู้นำทางธรรมชาติ ผู้นำอาวุโสในชุมชน และวัฒนธรรมความเชื่อของคนในชุมชน